

УДК 34

Романов М. С.*доктор юридичних наук,**ст. науковий співробітник, доцент**(Національний університет «Острозька академія»)***Дудка О. П.**

РЕЖИМ БЕЗПЕКИ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНА

Постановка проблеми. Вивчення режиму безпеки, важливої ділянки діяльності держави у ФРН, дозволяє розкрити питання, що мають важливе значення в підготовці кадрів сектору національної безпеки, їх становлення для можливої подальшої професійної діяльності у спецслужбах чи правоохоронних органах України. Вивчення досвіду ФРН та інших країн одна з умов своєчасного виявлення задумів і конкретних (у тому числі підривних) акцій іноземних спецслужб і вжиття належних заходів для забезпечення державної безпеки України. З цього випливає *актуальність дослідження.*

Формування цілей статті (постановка завдання). Автори ставлять собі за мету дослідити деякі особливості режиму безпеки ФРН, ті позитивні складові, що можуть бути враховані при розробці пропозицій з питань забезпечення національної безпеки України, а також в установах нашої держави, що перебувають на території Німеччини.

© Романов М. С., Дудка О.П., 2018

© Національний університет «Острозька академія», 2018

-
- Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченням режиму безпеки ФРН, її адміністративно-правових норм, що мають відношення до зазначеного режиму, вітчизняні науковці не приділяли належної уваги. Як джерела використовувались матеріали зарубіжних публікацій, чинні нормативно-правові акти ФРН. К. Мап у своїй праці досить влучно показав роль і місце спецслужб, окремих норм права ФРН у вік глобалізації. Автори, опираючись на сучасні його норми, розкривають роль спецслужб у забезпеченні державної безпеки [1]. Вік Ганс Георг, досліджуючи роботу спецслужб ФРН у демократичній державі, в окремих випадках торкається тих норм права, що стосуються забезпечення державної безпеки в цілому [2]. Частково питання, що стосуються ролі БНД ФРН у забезпеченні контррозвідувального режиму, досліджував У. Ульфкотте у праці «БНД. Таємно», де посилається на таємні матеріали діяльності зазначеної спецслужби [3]. У цьому ж напрямі працював і Марквардт [4]. Корисними для дослідників були ґрунтовні праці Рьовера, Шефера, Уля [5], а також матеріали книги «Bundesamt fuer Verfassungsschutz. Aufgaben, Befugnisse, Grenzen», де визначені завдання, повноваження та межі діяльності БФФ [6]. Газенпуш частково описує окремі елементи режиму безпеки ФРН до 1992 року [7].

Виклад основного матеріалу. Режим безпеки конкретної держави визначається діяльністю тих чи інших державних органів, наприклад, посольств, представництв, окремих фірм і т.д. Він висвітлюється у діяльності посадових осіб, службовців, військовослужбовців і ін.

Дослідження проблеми режиму безпеки ФРН, як і інших країн НАТО, тісно пов'язане з вивченням правових дисциплін. Воно опирається на загальнотеоретичні основи цих дисциплін і певною мірою сприяє більш поглибленому розкриттю їх окремих частин. Забезпечення режиму безпеки ФРН належить до сфери правової діяльності, являє собою один з

▪ Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

найважливіших (специфічних) її видів з досягнення політичних цілей держави з протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам. До останніх належать окремі екстремістські елементи, групи а також діяльність іноземних спецслужб на території держави [1, с. 99]

Як і в інших країнах, режим безпеки ФРН забезпечується спеціально створеними для цих цілей державними органами (або спеціальними підрозділами у складі інших органів держави). В апарат його забезпечення входять також судові органи, служби безпеки міністерств і відомств, інші адміністративно-управлінські органи, які організують і координують функціонування розвідки й контррозвідки, наприклад шостий відділ відомства Федерального канцлера). Між ними існує складна система координації, що забезпечує цілеспрямоване використання вказаних структур [8, с. 111]. Зазначене буде досліджене нижче.

Політичні директиви уряду ФРН, а також законодавство федерації й земель передбачають систему заходів спрямованих на забезпечення внутрішньої й зовнішньої безпеки держави. У цю систему входять: правові гласні та правові негласні заходи. До гласних належать: державно-правові, адміністративно-правові, кримінально-правові, кримінально-процесуальні заходи [6, с. 45]. А до правових негласних належать: агентурно-оперативні й оперативно-технічні заходи, а також заходи інформаційно-пропагандистського характеру, спрямованв на запобігання екстремістських проявів, які можуть замовляти спецслужби та які теж відіграють важливу роль у системі заходів забезпечення державної безпеки ФРН [6, с. 98]. Їхня наявність і необхідність використання узаконюються відповідними правовими актами ФРН та федеральних земель. У статті ми будемо розглядати насамперед гласні правові заходи.

Основні положення, що стосуються змісту й форм забезпечення режиму безпеки ФРН, викладені в офіційних документах уряду і являють

▪ Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

собою комплекс теоретичних поглядів і політичних директив щодо загальної спрямованості діяльності з забезпечення державної безпеки. Ця доктрина виражається також в заявах керівників та розпорядженнях уряду, керівників правоохоронних органів, спецслужб ФРН, у законодавчих актах бундестагу, директивах і нормативних актах федеральних відомств, рішеннях федерального конституційного суду, нормативно-правових актів розвідки та контррозвідки. Ними визначено, наприклад, що міжнародний тероризм є головною небезпекою для демократичного ладу ФРН. При цьому немаловажлива увага приділяється контролю за формуванням на території держави окремих легально – існуючих соціальних груп з осіб, вихідців з арабських країн [8, с. 111]. Правлячі кола ФРН взяли до уваги насамперед події вересня 2001 року в США, масові зворушення, які мали місце весною 2012 року, що здійснювались етнічними групами у передмісті Парижа та в інших містах Франції.

Іншим офіційним призначенням режиму безпеки ФРН як елемента забезпечення внутрішньої безпеки, є збереження цілісності федерації й внутрішнього миру, недоторканність конституційного порядку, запобігання загрозам демократичній правовій державі, недопущення існування й діяльності антиконституційних партій та ін. Він спрямований на те, щоб домогтися стійкості, стабільності соціально-політичної системи демократичного ладу ФРН [9, с. 78, 99,]. Він забезпечує ведення боротьби проти зовнішньополітичних супротивників, якими правлячі кола ФРН насамперед вважають країни із авторитарним способом правління.

За своїм змістом режим безпеки ФРН спрямований на виконання таких завдань:

- створення перешкод для окремих осіб, груп та організацій які мають намір здійснювати терористичну діяльність на території ФРН чи на території інших країн, насамперед ЄС та НАТО;

▪ Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

- протидія спецслужбам іноземних держав та недопущення проведення ними протиправної діяльності;
- захист технічних, економічних і науково-технічних досягнень ФРН і країн членів НАТО;
- створення несприятливих умов для діяльності іноземних установ, фірм з країн що не входять у блок НАТО, але перебувають на території у ФРН, які потенційно можуть завдати шкоди інтересам ФРН;
- забезпечення таємності зовнішньополітичних планів і акцій ФРН і інших країн НАТО [1, с. 66].

Характеризуючи діяльність із забезпечення режиму безпеки ФРН необхідно, однак, мати на увазі, що певний вплив на спрямованість і зміст цієї діяльності мають різні за змістом окремі суперечності в політичних поглядах між ФРН та іншими державами членами Європейського Союзу. Забезпечення режиму безпеки ФРН являє собою чітко цілеспрямоване та скоординоване використання різних видів державної діяльності: судової, адміністративно-правової, кримінально-правової, контррозвідувальної, кримінального розшуку. Ці види державної діяльності утворюють систему забезпечення режиму безпеки ФРН. До нього входять:

- політико-організаційна діяльність вищих урядових органів федерації й земель, відповідно до курсу правлячої партійної коаліції (розробка основних директив в ділянці забезпечення внутрішньої й зовнішньої безпеки, управління державними органами, що здійснюють цю діяльність, координація їхньої діяльності);
- загальнозапобіжна, переважно адміністративно-правова діяльність органів сфери адміністративно-політичного управління. Її основою є встановлення правових режимів з метою забезпечення внутрішньої й зовнішньої безпеки (режим охорони секретів, режим перебування іноземців у ФРН та ін.). Основний зміст цієї діяльності полягає у

▪ Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

забезпеченні дотримання фізичними і юридичними особами правових (режимних) вимог;

- діяльність спеціальних служб ФРН з таємного виявлення діяльності спецслужб іноземних держав.

Режим безпеки ФРН складається з двох основних елементів. Перший – це сукупність правових норм, установлених державою, і обов'язкових правил (на підприємствах і установах т.ін.), спрямованих на забезпечення державної безпеки ФРН, основ її суспільного й державного ладу, найважливіших завдань розвитку економіки держави, внутрішньої й зовнішньої політики (наприклад, режиму охорони державних секретів, режиму в'їзду у ФРН і виїзду за кордон, режиму перебування в країні іноземців і т.ін.) [10, с. 99].

Другий елемент це практична діяльність державних, а в певних випадках і недержавних органів, які покликані забезпечувати функціонування встановлених правових приписів (правил) відповідно до завдань забезпечення державної безпеки. Ця практична діяльність головним чином виражається в забезпеченні органами, що здійснюють режим безпеки, дотримання фізичними і юридичними особами необхідного порядку діяльності в сфері тих або інших конкретних правових режимів безпеки.; у спонуканні осіб і організацій, що ухиляються від виконання покладених на них правовими приписами правил обов'язків, які спрямовані на виявлення осіб які можливо мають намір проводити протиправні дії на території ФРН або ввозити на територію держави матеріали здатні завдати шкоду державі чи її громадянам [10, с. 167].

У забезпеченні режиму безпеки (контррозвідувального режиму) в цілому й окремих його складових поряд з органами, спеціально створеними для забезпечення його функціонування – митна служба, служби реєстрації, міграції, прикордонна й інші, тією чи іншою мірою

▪ Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

беруть участь і інші державні установи ФРН, насамперед це МЗС ФРН, консульства, органи цивільної оборони, інші.

У цілому режим безпеки ФРН – це комплекс установлених німецьким правом певних правил, призначених для збереження стабільності політичної системи, охорони соціально-економічних основ до територіальної сфери її влади, забезпечення військової могутності й необхідних умов для проведення в життя основних цілей внутрішньої й зовнішньої політики держави. Цей порядок суспільних відносин підтримується в різних формах, у тому числі й державним примусом. Таким чином, режим безпеки є важливим елементом існуючого у ФРН, як і в інших країнах членах НАТО правопорядку .

Режим безпеки ФРН передбачає застосування правових засобів для боротьби із внутрішніми й зовнішніми загрозами держави через видання правових актів різного характеру (федеральних і земельних, законів і відомчих підзаконних актів).

За допомогою «ведення, зміни й підтримки окремих правових режимів» через формування режиму безпеки у цілому, влада ФРН установлює припустимі для них межі суспільно-політичної діяльності. Режим безпеки ФРН використовується також і з метою створення законної основи примусової діяльності правоохоронних органів та спецслужб ФРН, на які покладено основну функцію забезпечення внутрішньої та зовнішньої безпеки. У сфері режиму безпеки особливо яскраво проявляється процес обмеження окремих демократичних інститутів, властивий загалом розвитку сучасної демократичної держави й права. У принципі німецькі політики заперечують наявність такого процесу. Однак при необхідності аргументувати прийняття тих або інших норм права з метою зміцнення контррозвідувального режиму вони нерідко посилаються на "особливі" інтереси держави в цій області й "необхідність" відступу від окремих

▪ Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

демократичних інститутів. Такими обмеженнями є, наприклад, введення правил перевезення вантажів і пасажирів повітряними суднами [10, с. 23].

До учасників, що забезпечують функціонування режиму безпеки ФРН, відносяться як державні органи: прикордонна охорона, митна служба, відомства з охорони конституції, поліція, органи з обліку населення й інші, а також окремі недержавні організації, наприклад: служби безпеки приватних фірм, охоронні структури, які покликані своїми діями забезпечувати функціонування режиму безпеки на окремих об'єктах. У необхідних випадках вони наділені правом примушувати інші організації й окремих осіб до виконання вимог режиму безпеки, як елементу контррозвідального режиму [8, с. 39].

Як зазначалось вище, основним з елементів режиму безпеки ФРН є протидія тероризму. З урахуванням цього у Німеччині взято до уваги висновки Комісії конгресу США із розслідування причин та умов, прогалин у заходах контррозвідального режиму, що сприяли терористичному акту 11 вересня 2001 року. Так, серед іншого, там константовано, що однією із причин зазначених трагічних подій стала відсутність належної взаємодії й обміну інформацією між спецслужбам та правоохоронним органами. Тому взаємодії між спецслужбами й іншими структурами безпеки держави у ФРН надається належна увага. Насамперед, регламентовано порядок обміну інформацією і відомостями щодо організацій, угруповань та окремих осіб, діяльність яких становить реальну чи потенційну загрозу безпеці на федеральному або земельному рівні. Більш інтенсивна форма кооперування має місце в діяльності федерального і земельних відомств охорони конституції, а також між ними і службою військової контррозвідки, що зумовлене значною схожістю виконуваних ними завдань [11]. Проводяться координаційні робочі зустрічі, в ході яких обговорюються спеціальні питання, що стосуються

▪ Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

оперативної діяльності, а також такі, що мають значення у забезпеченні прикордонних, митних та інших важливих режимів, які належать до питань безпеки держави. Але, попри це, ще існують суттєві обмеження щодо обміну інформацією між спецслужбами і поліцією (з огляду на вимоги положення розмежування компетенцій). Так, спецслужби ФРН лише у виняткових випадках зобов'язані інформувати кримінальну поліцію про осіб, яких підозрюють в участі в терористичних чи екстремістських організаціях. Іноді виникають негативні ситуації пов'язані з так званим «інформаційним дефіцитом», що може мати негативні наслідки, особливо у сфері забезпечення контррозвідувального режиму протидії тероризму. Тобто, з одного боку, офіційні спецслужби, захищаючи свої джерела, не надають, або «фільтрують» інформацію для поліції, з іншого – остання відчуває гостру потребу в якісних оперативних даних [9, с. 66].

Для того, щоб поліпшити ситуацію на цьому напрямку у ФРН створено «Спільний антитерористичний центр» (GTAZ, м. Берлін), де спочатку працювало близько 200 співробітників Федерального кримінального відомства і 15 – Федерального відомства захисту конституції. Згодом кількість останніх була збільшена. Крім того, до роботи в GTAZ було залучено значна кількість співробітників інших органів безпеки федерального і земельного рівнів [8, с. 88].

Знову ж таки, з метою дотримання вимог положення про розмежування компетенцій між спецслужбами і поліцією було ухвалене рішення про доцільність об'єднання Інформаційно-аналітичної служби спецслужб (NIAS) з інформаційно-аналітичною службою поліції (PIAS) [12].

Створення спільного аналітичного центру сприяло своєчасному виявленню терористичних структур за рахунок інтенсивного і

▪ Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

послідовного обміну інформацією, забезпечило перехоплення й утримання ініціативи в пошукових і слідчих заходах, підвищило їх ефективність шляхом поєднання зусиль наявних кадрових ресурсів, сприяло досягненню ефекту синергетики, а також уникненню дублювання, наприклад, при обробці матеріалів інтернету, перекладах, використанні наукових праць, насамперед вчених-ісламістів і т. ін.

Інформаційно-аналітична служба поліції організаційно входить до відділу ST (поліцейський захист держави Федерального кримінального відомства (БКА) і складається з рефератів СТ-32 і СТ-33. До функціональних обов'язків СТ-32, який ще називають центром інформаційно-аналітичної служби поліції, входить забезпечення співробітництва на федеральному і земельному рівнях, міжнародного обміну інформацією, а також діяльності підрозділів спеціального інформування та персоналізації. Організаційно за цим підрозділом закріплені Т-36 офіцерів зв'язку з поліцейських відомств федеральних земель.

Співробітники реферату ST-33 проводять аналіз оперативної обстановки в рамках спеціальних проектів, а також супроводжують діяльність «Поліцейської інформаційно-аналітичної служби» БКА. Значне місце при цьому відводиться конкретним терористичним групам і їх зв'язкам, насамперед, це стосується «Аль-Каїди», «Ісламська держава», опрацьовує конкретні проекти (наприклад, «20 GIS») щодо структури логістики, методів діяльності ісламських терористів, де основна увага приділяється виявленню можливих переплетень тероризму і міжнародної оргзлочинності.

Робочі питання в ньому вирішуються в ході щоденних спільних обговорень обстановки, оцінки загроз, обміну оперативною інформацією, структурного аналізу і т. ін., для чого організується так звані робочі

▪ Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

форуми або робочі групи (наприклад – «Ісламістський терористичний кадровий потенціал»). При цьому визначається, яку інформацію, в якому обсязі і якому адресату необхідно і можна надати – БКА чи БФФ або ПІАС чи НІАС [13, с. 66].

Робоча група «Обмін оперативною інформацією», постійними представниками якої є співробітники БНД, БФФ, БКА, збирається тричі на тиждень, або ж, за потребою, з метою забезпечення структурованого обміну інформацією про підозрілі на терористичні прояви як у ФРН, так і за її межами. Мета цієї роботи – визначення міжвідомчих потреб з організації подальших заходів щодо локалізації можливих кризових ситуацій [12].

В робочій групі «Структурний аналіз» здійснюється оперативна оцінка матеріалів в рамках проекту «Довгострокові аспекти міжнародного тероризму». Крім оцінки, ця група здійснює моделювання «логістичних та кадрових структур ісламістських угруповань», а також форм і методів їх діяльності (наприклад, відомості про табори підготовки арабських терористів, пересування встановлених й потенційних терористів і т. ін.).

Робоча група «Ісламістсько-терористичний кадровий потенціал» проводить свої наради один раз на два тижні, в ході яких здійснюється порівняльний аналіз матеріалів щодо підозрілих на причетність до терористичного оточення осіб, з метою протидії їм, а також запобігання рекрутуванню нових терористів.

Ще одна робоча група – «Комплексне використання ресурсів» також збирається раз на два тижні з метою обміну матеріалами інтернету, конкретизації напрямів пошуків в ньому, вирішення в рамках так званої відомчої допомоги інших питань (наприклад – сприяння в перекладах, реферуванні, наданні інших допоміжних матеріалів). Крім того, в обов'язки цієї робочої групи входить міжвідомча координація, у тому

▪ Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

числі і при створенні і використанні спільних обліків, картотек щодо сфери тероризму.

Утім, окремі німецькі фахівці з протидії тероризму, вважаючи створення таких органів є правильним і своєчасним, дещо критично оцінюють їх ефективність. Вони висловлюються за більш активне залучення до їх діяльності інших органів безпеки ФРН, принаймні за рахунок створення так званих бюро зв'язку. Проте є й противники такого розширення кола учасників. Зокрема, БНД висловлює побоювання, що її іноземні партнерські спецслужби можуть обмежити обсяги інформації для німецької розвідки, побоюючись неконтрольованого поширення переданих відомостей а також як наслідок, розшифрування їх джерел.

Питання, що стосуються контррозвідального режиму у сфері захисту таємниці у ФРН, вирішуюються федеральним і земельними відомствами захисту конституції (БФФ/ЛФФ) – у цивільній сфері і Службою військової контррозвідки (МАД) – у військовій сфері. Це передбачено відповідними федеральним і земельними законами. Так, зокрема, §2 абз. 2 п. 1 Федерального закону передбачає перевірку на надійність у питаннях безпеки осіб, які займаються діяльністю пов'язаною з таємницею, оскільки вони або їх зв'язки мають допуск до матеріалів з обмеженим допуском або ж працюють, чи будуть працювати, в організаціях, установах і т. ін., де концентруються життєво важливі об'єктові відомості, що стосуються, насамперед, сфер безпеки і оборони держави, тобто йдеться про протидію саботажу й диверсії. Тому перевірка на надійність з питань безпеки має за мету встановити, чи до особи – об'єкта перевірки, немає претензій у плані надійності, зокрема політичної благонадійності, уміння зберігати таємницю і т. ін. Особлива увага звертається на перевірку зв'язків особи, зокрема – з іноземцями, а також співвітчизниками, обізнаними в секретах. При цьому перевірка переслідує

▪ Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

по суті дві мети: з одного боку – виявлення можливих вербувальних підходів до особи іноземних спецслужб, з іншого – виявлення можливих фактів промислового шпигунства.[15, с. 71].

У системі військової контррозвідки (МАД) аналогічні завдання покладені відповідно на III (контррозвідувальна діяльність) та IV (захист таємниці в матеріальній і персональній сферах) Управління. Як бачимо, в законах про БФФ/ЛФФ і МАД багато спільного, насамперед, що стосується завдань і повноважень, які різняться лише сферою діяльності – відповідно цивільна і військова [14, с. 66].

Висновки. У забезпеченні заходів контррозвідувального режиму у ФРН важливе місце надається взаємодії правоохоронних органів та спецслужб. З цією метою прийнято рішення про створення Спільного антитерористичного центру – об'єднаної Інформаційно-аналітичної служби спецслужб (NIAS) з інформаційно-аналітичною службою поліції (PIAS). Зазначене, як показує практика, дає позитивні результати.

ФРН є державою з демократичною формою правління, але у сфері режиму безпеки, здійсненні заходів забезпечення контррозвідувального режиму в необхідних випадках застосовуються обмеження окремих демократичних інститутів на основі відповідних рішень, які приймаються Бундестагом з урахуванням пропозицій спецслужб та правоохоронних органів.

Список використаних джерел

1. K. Map Hirschmann. Geheimdienste. Hamburg. – 2004. – 124 с.
2. Wieck Hans-Georg. Demokratie und Geheimdienste. – ББР. – 12324 – 134 с.
3. U. Ulfkotte Verschlussache BND-GQW- 12-0-1998. – 111 с.
4. Markwardt. Erlebter BND.-WNN- Berlin-2007 – 221 с.

▪ Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина / М. С. Романов, О. П. Дудка // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>.

5. Roewer, Schaefer, Uhl, Lexikon der Geheimdienste-RRR- Berlin-2000-223 с.
6. Bundesamt fuer Verfassungsschutz. Aufgaben, Befugnisse, Grenzen. Koeln, 1992.
7. Hasenpusch. Das Zentrum fuer Nachrichtenwesen der Bundeswehr.- 1998 – 165 с.
8. Rose-Stahl Monika. Recht der Nachrichtendienste Beitraege zur inneren Sicherheit. №18, 2002.
9. Bundesverfassungsschutzgesetz-BV SchG)-122 – 345 с.
10. А. Кронваль. Закони та інші нормативно-правові акти ФРН.- Пер.з німецької Г. Шпичич. – ЮНИКОМ, 1999. – 172 с.
11. Борьба против терроризма. Аспект ФРГ. [Электронный ресурс]. Режим доступа: [http://www. wejk.gov.ua](http://www.wejk.gov.ua).
12. R. Nalemo Hasenpusch Das Zentrum fuer Nachrichtenwesen der Bundeswehr [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.owsmhn.gov>.
13. Eberbach Neuorientierung des Militaerischen Nachrichtenwesens der Bundesweh.
14. Артемов В. Ю. Організаційно-правові основи захисту інформації з обмеженим доступом в НАТО: диссер. канд. юрид. наук. 21.07.01 / В.Ю. Артемов К.: НА СБ України, 2006. – 260 с.
15. Кравченко Р. М. Контррозвідувальний захист економіки України від промислового шпигунства. Диссер. канд. юрид. наук. 21.07.01 / Р. М. Кравченко К.: НА СБ України, 2006. – 244 с.

Романов М. С., Дудка О. П.

Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина

У статті проаналізовано окремі особливості режиму безпеки ФРН. Автори виокремлюють ті складові зазначеного, які мають суттєве значення у забезпеченні національної безпеки іноземної держави.

Ключові слова: режим безпеки ФРН; протидія тероризму; взаємодія у забезпеченні режиму безпеки держави.

Романов М. С., Дудка О. П.

В статье дан анализ отдельных особенностей режима безопасности ФРГ. Авторы выделяют те ее составные, которые имеют существенное значение в обеспечении безопасности иностранного государства.

Ключевые слова: режим безопасности ФРГ; противодействие терроризму; взаимодействие в обеспечении режима безопасности государства.

Romanov M. S., Dudka O. P.

Security regime of the Federal Republic of Germany

The article analyzes some features of the security regime of the Federal Republic of Germany. The authors identify those components of the said, which are essential in ensuring the national security of a foreign state.

Key words: Germany's security regime; counteracting terrorism; interaction in ensuring the state's security regime.